

Billenések, koppanások

Nehéz, egymásra gyűrődő, lucskos rongyok. Felhők az égen, meg sem mozdultak napokon át. Az út mellett a nyárfák és a szálegyenes jegenyék lombja meg se rezdült. Tébolyító fülledtség. Ahogy mélyült a reggel, egyre fogyott a levegő. A rádióban erre a napra is párás meleget mondtak. A vásárlást addig kell elintézni, amíg az ember moccanni képes. Aztán csak pilled a leeresztett redőnyök mögött.

A vásárlás nem volt tovább halasztható. Minden elfogyott a házban. Egy kis tej maradt, meg zabkása. Kiefer három evőkanálnyit megfőzött a tejben, de nem ette meg az egészet. Meleg volt, nem esett jól neki. Már az előző nap le kellett volna mennie a boltba. Tejért, joghurtért, kenyérért, tojásért, zsírért, lisztért és májkrémkonzervért. Amint kilépett az udvarra kezében egy barna nejlonszatytorral, látta, hogy a nagykapu sarkig ki van tárva.

– Az Öreg vár valakit – gondolta.

Öregnek nevezte magában a szomszédot, pedig csak tíz évvel lehetett idősebb nála.

Vajon kinek az érkezésére vár? Az Öreg ebben a pillanatban a löszfal tetején a ketreceket ellenőrizte. Talált néhány nyulat, amelyiknek véres volt a füle. Kiefer felszólalt neki, hogy kér-e valamit a boltból. Nem érkezett válasz. Az Öreg odafönt megtapogatta az egyik nyulat. A bőre alatt csomókat tapintott. Tudta, mit jelent ez, csak azt nem, mennyi ideje maradt még. A lehető leggyorsabban ki kell tisztítani az összes ketreceket, és szúnyoghálót kell fölszerelni rájuk. Néhány nap alatt kiderül, mekkora lesz az elhullás. Néhány már biztosan menthetetlen. Le kell őket vágni, és el kell őket égetni.

Kiefer fél óra alatt megjárta a boltot. A szűk torkú, hosszú utcán üres sörösdoboz zörrent a lábánál. A boltban vörös és lila arcok. Elcsípett szavak a pénztárnál. Nehezen szedte a levegőt, miközben a teli nejlonszatytorral felfelé caplatott. Átizzadta az ingét. Amint közeledett, megcsavarta az orrát az égett hús szaga. Az Öreg megnyúzta a beteg nyulakat, és máglyára dobta őket. A nyúlnak a tűz az egyedüli gyógyszere. Kiefer alig várta, hogy bejusson a házba. Letette a szatyrot, és lerogyott a viaszosvászonral leterített asztal mellé. A konyhában végre jó hűvös volt. Nem normális, hogy ennyi kis cipekedéstől így kifulladás. Újra kellene kezdenie az úszást. A költözködéskor abbahagyta.

Míg Kiefer a konyhában pihent, az Öreg az utolsó betegnek ítélt nyulat is a tűzbe dobta. Dögöljenek meg! Nem fertőzik össze neki az egész állományt! Izzadt a tűz mellett, mint egy ló.

Odalent hiába volt zárva minden ablak. Az égett hússzag beköltözött a házba is. Nem lehetett mit tenni ellene. Amikor Kiefer végre kifújta magát, elkezdte kirakos-

gatni a szatyorból, amit vásárolt. A hűtőszekrény ajtaját becsukáskor jól meg kellett támasztani, hogy később ki ne nyíljon. Felül nem fogta már rendesen a gumi.

Miután elkészült, Kiefer olvasni kezdett. A nővére a halála előtti időkből bibliai lett. Egy ideig a zsoltárokat olvasta, aztán a Jób könyvét bújta. Az már rossz jel volt. Most Kiefer is a Jób könyvének nyitotta fel a fekete Bibliát, de nem mélyedt el benne. Az utcában csakhamar őrzöngve rázendítettek a kutyák. Mindegyik ugatott, ahogy a torkán kifért. A következő percben behajtott a kapun egy kék Suzuki, és megállt az udvar közepén. Csupa kosz volt a szélvédője, az oldalára felverődött a sár, pedig napok óta nem esett.

A kormány mellől egy jó negyvenes, magas, kövér férfi szállt ki. Nyújtózott egy nagyot. Régóta várhatott erre a mozdulatra. A melle és a hasa egészen kidülledt, a nyújtózásból ásitás lett. Közben a túloldalon is kinyílt az ajtó. Pirosra lakkozott körmökkel egy szandálba bújtatott csinos lábfej és egy vékony vádli jelent meg az autó kereke előtt.

– Teljesen elültem a fenekem – szölt a nő kellemes hangon.

Hátulról egy nyolc-kilenc éves fiú is kikászálódott, olyan kelletlenül, olyan nyavalyás undorral a képén, hogy senkiben ne hagyjon kétséget, bosszút fog állni, amiért idecipelték. A hőség és az égett hússzag nyilván őt is azonnal fejbe csapta, és amikor meglátta a nyúlketrecek a tikkadt jószágokkal, fájdalmasan elborzadt.

Kiefer megállapította, hogy a fiú göndör hajával sem a férfit, sem a nőre nem hasonlít. Megállapította továbbá, hogy a nő az ő ízlése szerint egy kicsit vékony, egy kicsit lapos is, de csinos. Hosszú nyak, tömött barna haj. Olyasfajta szépség, amelybe már belemartak az évek. Sötét lerakódások a pórusokban. Az egyre forróbb nyarak sötétbarna, enyhén domború anyajegyeket égetnek a bőrre, mintha valaki odanyomná az égő cigarettáját. Furcsa, hogy a szépség a hibákból ered, az idő rontásaiból, gondolta Kiefer. Ez az elmúlás legkülönösebb titka.

Az Öreg időközben előkerült a löszfal tetejéről, ott állt a férfi előtt. A felpuffadt, lila hajszálerekkel sűrűn befutott arcról azonnal leolvashatta, ha akarta, hogy a legrosszabbkor jöttek. A férfi megkerülte a kocsi, és arcon akarta csókolni az Öreget. Az Öreg elhúzódott. A fiú a motorháznál maradt, a lehető legmesszebb tőlük. Még mindig a nyulakat bámulta. Bármennyire is borzadt tőlük, rabul ejtette a látvány. Ezeknek a ketrecbe zárt, nyomorult, tudatlan lényeknek a látványa, amelyek az emberi akarathoz közzönhették pusztá létüket. A nő hátrafordult, és egy pillantással felmérte, hogy jobb most békén hagyni a fiát. A két férfival belépett a házba. Közben az utcában elhallgattak a kutyák, csak néha vakkantott valamelyik.

A kék Suzuki még két nap múlva is ott állt az udvarban. Az Öreg és a fiú odafent a nyúlketrecek tisztították, a szúnyoghálónak való keretet szögelték. A megmaradt példányok bőre alatt egyelőre nem ütözködtek ki új daganatok. Egy-kettőnek vérzett a füle, de az Öreg úgy döntött, azokat nem vágják le. Túl fogják élni. Azok a rohadt szúnyogok tehetnek mindenről. Ahányat csak tudott, agyoncsapott.

A fiúval remekül összeszoktak. Nagyszerű kis segéd volt. Szögelt, szabta a hálókat, pucolta a ketrecek, és ahogy a nagypjától látta, vadászott a szúnyogokra. Hol volt a két nappal ezelőtti kelletlenség? Mint akit kicseréltek. A szúnyogok után nem érdemes kapkodni. Meg kell várni, amíg megülnek valahol, és

akkor nyitott tenyérrel rájuk csapni, szétlapítani őket. Az Öreg minden feladatot nagyon komolyan megtagyalt a fiúval. Csak arra nem tudta rávenni, hogy benyúljon a ketrecekbe, és a nyulakat a nyakszirtjüknel megragadja. Nem hitte el, hogy nem fáj nekik.

Kiefer a konyhaablak sarkában épített ki magának megfigyelőállást. Így bár takarva volt előle az udvar hátsó része és a lépcső is, amely a löszfal tetejére vezetett, ő viszont teljesen láthatatlan maradt. Mintha egy oldalpáholy mélyén húzta volna meg magát. Jó korán odatelepedett, amikor a színpad még teljesen üres volt. Kombinálni kezdett. Azt már korábban kitalálta, hogy a férfi nem lehet más, csakis az Öreg fia. Akkor is, ha korábban még mellékesen sem említette, hogy volna egy fia, és van egy unokája is. Kitalálta továbbá azt is, hogy a vékony, vörös hajú nő a férfi felesége, és hogy nem élnek valami jól. Ehhez a következtetéshez elég volt látnia az asszony fáradt, zöld szemeit, amint este kiállt az udvarra egyedül cigarettázni. Kékesszürke füstöt fújt maga elé, és végighordozta a tekintetét magasan a löszfal fölött a hegyoldal letarolt nyergén, amelynek túloldalán megmaradt még a régi temető. Negyven éve is volt már, hogy oda temetkeztek. A szürke sírlapokat megrepesztette a fagy, ujnyi vastag ágak nőtték be őket, térdig érő gaz és fű.

A megfigyelés Kiefer számára annak a bizonyítékát jelentette, hogy a világ vagy akár egyetlen élet értelmességéről töprengeni egyike a leggyilkosabb dolgoknak, amelyeket az egyik ember megtaníthat a másiknak. Aki megfigyel, nem a nagy események olvasója akar lenni, hanem az egészen apró dolgoké anélkül, hogy egyiket a másikkal összehasonlítná, elismerné különbözőségüket, és hogy ezek jelentéktelensége és más dolgok jelentősége között arányokat állítana fel. Az értelem kérdésében mindig ott bujkál a jelentőség, a végső jelentőség örülete, ezzel ostromolni az életet végtelen felfuvalkodottság. Az értelmet ugyanis nem vagyunk képesek másnak elképzelni, mint afféle mérlegnek, amelynek egyik serpenyőjét a világ sötétsége, borzalma húzza lefelé, mint egy hatalmas fekete kő, egy ismeretlen messzeségből idezuhant meteorit, míg a másik serpenyőbe nem kerülhet más, mint az egyes ember mulandó, végtelenül kiszolgáltatott, a semmiséggel határos élete, amelynek ezt az irdatlan nagyságú sötét követ kellene legalábbis megmozdítania, reményt keltve, hogy a világ sötétsége meghasítható. Az értelem kérdése az egyes ember semmiséggel határos életét mindig az egész világgal állítja szembe, és így, még mielőtt bármiféle válasz érkezhetne, megsemmisíti, a semmibe fújja ezt a mondhatatlanul kicsiny porszemet, amely millió és millió más, ugyancsak mondhatatlanul kicsiny porszemmel együtt a világűrben lebeg.

Kiefer két nappal ezelőtt megfigyelte, hogy amikor a férfi kiszállt a kocsiból, és elindult az Öreg felé, nem várta be a nőt, sem a fiát. Úgy tett, mintha egymagában, nélkülük érkezett volna. Ennyi pedig elég volt Kiefernek ahhoz, hogy továbbkombináljon, és a viszonyok mélyére hatoljon. Az Öreg valószínűleg hosszú ideje nem áll szóba a fiával, kiengesztelhetetlenül hallgat, fájdalmasan és jéghidegen hallgat. Ezért nem említette, hogy van fia. És ha rajta múlt volna, erre a látogatásra sem kerülhetett volna sor. Apa és fia között a vádak listája mindig végtelen. A fiú mégis idejött, és idecipelte a családját is. Nyilván tartozása van, pénzt akar. A családokat a sértődések, a fájdalmak és az érdekek szövevénye abroncsolja össze.

A fájdalom természete pedig az, hogy képtelenség levetni, félretenni, mindenütt ott van, nyilall, szúr, görcsbe ránt és visszatér, állandó figyelmet követel.

Éppen ideje volt, hogy az Öreg fia kitegye a lábát a házból. Ez valamikor tíz óra után meg is történt. Melegítőnadrágban és atlétatrikóban odarángatta a kocsihoz a slagot, kibogozta, kiegyenesítette, ahol a gumicső meg volt törve, és egy agyonhasznált kefével először a tetőt kezdte suvickolni, aztán a szélvédő, majd a motorház következett. Miközben a szélvédőről egy jókora madárszart próbált levakarni, amely a hőségben odasült, a tekintete egy-két pillanatra rátapadt Kiefer konyhaablakára. Mint amikor egy színész kinéz a szerepéből, amíg valaki más beszél, hogy megkeressen valakit a nézőtéren. Kieferen hideg rémület futott át. Szégyenteljes leskelődése nem maradt rejtve. Eddig eszébe sem jutott, hogy színházasdit játszik. Gyűlölte a színházat, ugyanazért, amiért a mozit is. Mesterséges éjszaka rejtekheleiről szemek figyelik a nézőtér vagy a vászon mesterséges álmát, mindenkit megvéd, hogy nem azonos önmagával, erre vágnak, ezt élvezik, ezért ez a mesterséges álom nem kötelez senkit semmire. Ráeszmélt, valóban mennyire szégyenletes, amit csinál. De hát a színházasdiból nem olyan könnyű kiszállni. Olyasmint tett, mintha egy néző fogná magát, felállna előadás közben a sötét nézőtéren, kikecmeregne a sor közepéről, és ahelyett, hogy az ajtó felé venné az irányt, felmenne a színpadra, ahol nappali fény van. Kiefer is felállt az ablak mellől, és mintha a délelőtti munka közepén épp csak egy kicsit levegőzni támadt volna kedve, kilépett az udvarra. Odakint rekkenő hőség volt. Megvakarta a nyakát. Aztán úgy hagyta el a lábtörlő négyszögét, mint aki eldöntötte, hogy amit lát, csupán káprázat. Oda sem hederített az autóját mosó félmeztelen férfira. Messze mögötte a nyárfákra függesztette a tekintetét, mintha ott lenne dolga, a messzeségben. Elindult, de bár ne tette volna. Az Öreg fia egy óvatlan mozdulattal alaposan lelocsolta.

– Ne haragudjon. Ügyetlen voltam. Nem is értem, hogy történhetett.

Csupa víz lett a nadrágja. Csavarni lehetett a vizet az ingéből is.

– Nem vettem észre.

Az Öreg fiában ezek szerint föl sem merült, hogy Kiefer szándékosan locsolta le magát. Felmérve a helyzetet úgy döntött, így lesz a legegyszerűbb megismerkedniük.

– Igazán semmiség. Hamar megszárad.

Kiefer csavarni kezdte a vizet az ingéből.

– Ebben a melegben különben is jól jön egy kis felfrissülés, nem igaz?

Kiefer olyan képet vágott, mint aki egyáltalán nem csodálkozik azon, hogy nem vették észre, őt ugyanis általában nem szokták észrevenni. Az Öreg fia viszont most kezdte csak el igazán hibáztatni magát. Mindent lehetett állítani, csak éppen azt nem, hogy a lelocsolás semmiség lett volna. Elzárta a csapot, és mindenképpen jóvá akarta tenni az ügyetlenségét.

Végre bemutatkoztak egymásnak.

– Bárdió Tamás.

Kiefer idősebb lévén azonnal felajánlotta a tegeződést, és meghívta délutánra az Öreg fiát egy teára.

– Nem utasíthatom vissza – az Öreg fia nevetett.

Kiefer diadalmasan vonult be a házba. Száraz nadrágot és másik inget húzott. Délután fél háromkor egy fémtálcán bekészítette az asztalra a teáscsészéket, pa-

pírszalvétát tett melléjük, és valami ropogtatni valót. A nővére megmaradt készletéből teát választott. Beleszagolt, nem érzett semmilyen illatot.

Az Öreg fiára még majdnem másfél órát kellett várnia. Az hosszú idő. A percek egymáshoz kötözve, mint a tevék, vánszorogtak a lángoló horizonton. A másfél óra neki legalább hatnak tűnt. Legalább tízszer megigazította az asztalon a tálcát, kisímította a terítőt. Még időben eszébe jutott, hogy egy kis vizet is bekészítsen a hűtőszekrénybe. Hátha nem iszik teát az Öreg fia ilyen melegben. A kínaiak szerint, mondjuk, nagyon egészséges. Azért az kár, hogy nincs itthon mentalevele. Nevelnie kellene az ablakpárkányon mentát. És rozmaringot meg bazsalikomot is, mindenféle fűszernövényt. Jó az illatuk. Körülnézett, és megálapította, hogy nem él valami lakályosan.

Amikor az ablakon át meglátta, hogy az Öreg fia kilép a szemközti ház ajtaján, Kiefert heves alhasi izgalom fogta el. A lábujjától a feje búbjáig minden porcikája szemmé változott. A hasában sok kis ideges béka ugrált. Bárdió megkerülte az autót, hogy hátulról, a fészker felől keljen át a tisztára söpört udvaron. Hogyan fogja betessékelni a házba? Hogyan fogja fenntartani a társalgást? Pillanatok alatt ki fog derülni, milyen unalmas ember.

Kinyitotta az ajtót. A fák fölül élesen sütött be az esti nap. Most talán lett volna még ideje elgondolkodni néhány dolgon, ha a gondolkodásnak lett volna bármi értelme. Nagyon hiányzott neki a nővére. Jó lett volna, ha most itt áll mellette. Már akkor is ezt érezte, amikor benyúlt a szekrénybe száraz ingért. A szekrényben szépen összehajtogatva várták az agyonviselt rövid és hosszú ujjú ingek. A nővére ki nem állhatta a rendetlenséget.

Amikor az Öreg fia odaért az ajtó elé, a fény egy pillanatra egészen elvakította Kiefert.

– Jöjjön be!

A szűk átjárón Kiefer előrement, mutatta az utat. A sárga viaszosvászonnal letakart konyhaasztalnál hellyel kínálta az Öreg fiát, ám ő egyelőre inkább állva maradt. Körülnézett. Az arcára érdektelenség és enyhe undor ült, mintha egy múzeumi tárlóban a vaskorszakból való lándzsahegyeket, ékszereket szemlélt volna. A falakból és a szekrényekből hagymaszag áradt. Erre érzékeny volt, mert az apja házát már gyerekkorában is ugyanilyen szag töltötte meg. Ilyen szaga volt a párjának és a dunyhának. Hamar elköltözött otthonról, és ahányszor csak visszajött, menten úgy érezte, amint betette a lábát, hogy egy fojtogató, torz, álombeli helyre tért vissza, és hiába szeretett volna megbocsátani, minden kényelmetlenség, minden roncsoltság és figyelmetlenség halálos kínokat okozott neki. A nyulakat pedig szívből gyűlölte. Felőle mind egy szálig azonnal el is pusztulhattak volna.

Kiefer toporgott. Most vette csak észre, hogy a vizes inget ott felejtette egy fogason az ablak kilincsen. Hogy maradhatott ott? Úgy lógott a fogason, olyan szerencsétlenül, mint egy bábu ruhája. Egy degeszre tömött bábué, amely ha megpróbálna megszólalni, csak bugyborékolna, dadogna, állna ijedten és mozdatlanul, mint egy madárijesztő. Fújná a szél, életre kelne és meghalna minden pillanatban. Kiefer gyorsan lerántotta az inget a kilincsről, ledobta a sarokba a felmosó vödör mellé, és sietve megkérdezte:

– Kér teát? Vagy inkább vizet inna?

Nem feledkezett el a tegezésről, amit buta körülmények közt felajánlott, de ennek most igazán nem volt itt az ideje.

Az Öreg fia vizet kért, aztán végre leült.

Kiefer megnyugodott, és e pillanatban úgy érezte, az a valaki, vagy inkább valami, ami hosszú ideje közeledett felé, éjjel és nappal úton volt, szárazságon, hóviharon át, most egészen közel ért hozzá, itt volt, igen, egészen közel. Minden találkozásban ott van valami a világuír végtelenjéből.

Az Öreg fia ugyanebben a pillanatban megállapította, hogy billeg alatta a szék. Arrébb húzta egy kicsit, hátha úgy megszűnik a billegés, de nem szűnt meg. Rövidebb az egyik lába. Billegni fog egész este, mint egy ladik a tavon.

Kiefer kitöltötte a vizet.

– Parancsoljon.

Az Öreg fia azt is kénytelen volt megállapítani, nem először az életében, hogy ki nem állhatja a gyenge embereket.

Kiefer egy tálban száraz süteményt tett az asztalra, és végre ő is leült.

Kívülről kutyaugatás hallatszott.

– Tudja, nem vagyok jó vendéglátó. Nem vagyok hozzászokva.

A tálcáról leemelt egy kistányért, és az Öreg fia elé tolta, majd a fejével a süteményre bökött.

– Vegyen.

A gyengeséget mindenkiben azonnal felismerte. A férfiaság hiányát. Megtiporni azonban nem akarta Kiefert. Akkor sem, ha valójában csak egy bogár. Egy fekete bogár a maga sűrű belső életével. És valószínűleg még így is jobb, mint az apja, gondolta Bárdió, aki viszont egy gép. Egy kiszámítható, lelketlen gép az elbaszott elvárásaival, az értelmetlen elveivel.

Kiefer megvakarta a halántékát. Úgy érezte, mondania kellene valamit. Sűrű, fekete morajlás vette körül. Az önmagukba visszatérő utakat még sötétebbnek látta, mint amikor egyedül volt. Nagy levegőt vett. Kinyitotta a száját, belevágott. Elmondta, hogy nemrég költözött ide. Mindenképpen el akart jönni onnan, ahol azelőtt élt. Ez persze így nem volt igaz. A nővéréről nem beszélt, és arról sem, miért akart mindenképpen eljönni. Végző soron minden beszéd ámitás. Jó volt hallania, hogy így is történhetek volna a dolgok. Kiefer megerősítésre várt, biztatásfélére, hogy az Öreg fia elhiszi, érti, amit mond, és nem igényel bővebb magyarázatot. De nem kapott semmi effélet. Folytatta tehát, és már a költözésről volt szó, de megakadt. Hogyan mondható ki, hogyan kell kimondani megszégyenülés nélkül, hogy nem volt egy vasa sem? Kivan a segge a gatyából. Ez egy mondat?

Az asztal túloldalán a szék nekikoppant a kövezetnek.

Kiefer elmondta, hogy sok éven át matematikát tanított a városban. És hogy lehetett volna belőle komoly matematikus is, de hát az már nagyon régen volt. Várta a hatást, de a felelet megint csak a szék koppanása volt. Még kimondta néhányszor azt a szót, hogy matematika. Aztán egy szép napon felállt, és ott hagyta az iskolát. Elege lett. Ez persze megint nem volt igaz, de könnyebb volt így elmesélni. Vagy már ő is így emlékezett rá? Az agy rendszeresen átalakítja a valóságról szerzett tudást, hogy csökkentse az önkép szerkezeti feszültségeit. Az emlékezet meséket költ. Aki feláll, abban erő van. Meg tud mozdulni, miközben

minden és mindenki mozdulatlan. Talán ahhoz is van elég ereje, hogy újrakezdje az életét, habár nem valószínű.

(Billenés. Koppanás.)

Odakint lassan lenyugodott a nap. A levegő megmozdult, hűvös lett. A fenyőfák sötét óriásokká nőttek, szemközt a hegy lassan megindult a völgy felé.

Az Öreg fia egy pulzáló kis ideget vett észre Kiefer arccsontján, a duzzadt könnyzacskó alatt. Képtelen volt levenni róla a tekintetét.

Csend támadt.

Kiefer kortyolt a teából, már nem volt tűzforró. Megpróbált kiolvasni valamit a felé forduló szemekből, de mintha sötét, átlátszatlan vízbe vetett volna horgot. Kivett egy süteményt. Sós volt, porhanyós, kellemesen omlott szét a fogai közt, a szájpaddlásán.

(Billenés. Koppanás.)

Kiefer megmozgatta a lábujjait a cipőben. Szinte görcsben voltak. A cipőjét melleleg ideje lett volna lecserélni, belül a sarkánál már foszlott.

Az Öreg fiának esze ágában sem volt oszlatni a zavart.

Biztos volt benne, hogy ha megszólalna, vagyis ha Kiefer a részvét legkisebb jelét érezné rajta, nyomban elárasztaná a panaszával. A panasz azoknak a nyomorúságos vigasza, akikben nincs erő, akik szenvedésekből és fájdalmakból összerótt kis életük súlya alatt lassan elhasználnának, míg aztán szemétdombra nem hajítják őket, hogy ott végre elnémuljanak. Az ilyen világtalanoknak az a legfőbb gyönyörűségük, ha embertársaik velük együtt háborognak az őket ért méltánytalanságon, és elismerik, hogy nincs náluk szerencsétlenebb lény a föld kerekén.

Kiefer azonban soha nem engedte meg magának a panaszt. Attól viszont ő sem menekülhetett, hogy a legváratlanabb pillanatokban őszinteségi rohamok törjenek rá, teljesen értelmetlenül.

Azt állította, azért hagyta ott az iskolát, mert nem volt mit mondania a gyerekeknek. Egyszerűen fogalma sem volt, mit csináljon velük.

(Billenés. Koppanás.)

– Korábban talán volt?

– Micsoda?

– Fogalma.

– Korábban? – Kiefer elgondolkodott. – Talán igen – örült, hogy az Öreg fia szóra méltatta.

– Szóval nem biztos benne.

– Tudja, ezek már nem olyan gyerekek. Kis szörnyeteg mind.

– Ezt hogy érti? Szarvaik is vannak?

(Billenés.)

– Pattog a tekintetük. Kis vadállatok. Rengeteg erőszakot láttak maguk körül. Össze vannak zavarodva. Ordibálnak, vinnyognak, finganak, hasba rúgják egymást. Ha valamelyik holnap meghalna, a többi nem érezne semmit.

Megint csönd támadt.

– Meg kell tanítani őket számolni.

(Koppanás.)

– Összeadni, kivonni. Meg tiszteletre. Tisz-te-let-re. És arra, hogy rendesen dolgozzanak.

Kiefer olyan képet vágott, mint aki valami bűdöset szagol. Megpróbált közbevágni, de nem lehetett.

– Nézze, tanár úr, az egy nagy tévedés, hogy mindenkiből (billenés) érző és gondolkodó embert kell faragni. Nagy tévedés. (koppanás) Az érzések a legtöbb esetben károsak. Összezavarnak, meggyengítik az embert. A gondolkodás, amiből nem következik semmi, (billenés) még inkább. Az emberi egyedek nagy többsége (koppanás) minden korban egyszerű robot volt. Rabszolga. Ez nem lehet másképp. Akkor sem, ha a demokrata lázalmok (billenés) elhitették az emberekkel, és ezzel még boldogtalanabbakká (koppanás) tették őket. A világban csak annyi szabadság lehet, amennyi hatalom. Aki pedig (billenés) nem szabad, annak egyszerűbb elviselnie az életet, ha nem érez, és nem gondolkodik. Az ilyen embereket (koppanás) fegyelmezni kell. Szigorúan. Az érzés számukra nem luxus, annál is rosszabb. Evolúciós zsákutca. E-vo-lú-ci-ós-zsák-ut-ca. Szerencsére ma már ott tartunk, (billenés) hogy a civilizáció nemsokára ki fogja váltani őket valódi robotokkal, és a szaporodás csak keveseknek lesz megengedve. Azért az elég abszurd, hogy a vezetéshez jogosítvány kell, de gyereke (koppanás) bárkinnek lehet. Tanuljanak meg számolni. Ez lett volna a dolga, tanár úr. (billenés) Aki erre nem képes, aki itt jószívűsködni akar, (koppanás), mondani valamit, az, kelő tisztelettel, álljon félre. Ne akarjon fél kézzel se belenyúlni a világba.

Odakint besötétedett, a konyhára sötét szállt. Békés nyugalom, esti homály. A billenések és a koppanások is valahogy megszélűdültek.

Bárdió a csésze után nyúlt, ivott belőle, aztán vett a süteményből is. Elégedetten rágcsálta. Csak az bosszantotta, hogy nem vághat ablakot Kiefer koponyáján, nem nézhet bele, hogy lássa, felfogta-e, amit mondott. Az emberek, így tapasztalta, szinte kivétel nélkül mind tompák és ostobák, nem képesek megkülönböztetni az értelmet a jelentés nélküli zajoktól. De jobb is nekik így, ahogy a bábuknak is jobb, hogy a fa, a papír vagy a filc anyagába zárva nem érzik a lebilincselten szenvedést, miközben meg kell maradniuk a rájuk kényszerített formában.

Kiefert olyan kimerültség szállta meg, mintha kilométereket futott volna, de nem a lábán, hanem a fején. Ez meglepte, hiszen ha valamihez maratoni távon is hozzá volt szokva, az éppen a gondolkodás volt. De most mintha megbénultak volna az idegrostjai, úgy érezte, a száját sem tudja kinyitni. Annál inkább csodálkozott, hogy valaki az ő hangján, az ő szájával jól hallhatóan azt mondta:

– Ez örültség.

Semmi többre nem volt képes. Kiefer tudatában ettől kezdve a hangok összekeveredtek és elmosódtak, a szavak feloldódtak az est sötét morajlásában.

– Be vagyunk börtönözve az emlékek kliséibe, tanár úr, az általános verekedés látszata, (billenés), előzmények és következmények nélkül, be vagyunk börtönözve, de a káosz, a káosz hadjárata, (koppanás), eljön, és a kultúra álszent eszményei helyén tátongó lyukakat, a magyarság, a zsidóság, mert most már, (billenés), azt tehetjük, amit, kirabolva, nem szabad megvárni, (koppanás), hogy ebben a gyönyörű országban, (koppanás), nem szabad megengednünk, (billenés), eltántorítsanak a magunk által választott úttól, ha állhatatosságra, (koppanás), van szükség, a jelentés határozott érvényesítése, (koppanás), amikor maga a jelentés forog kockán, az erők, (billenés), döntése önmagukról és másokról, ha éppen a döntéshez, (koppanás), szükséges erő hiányzik, a rend helyre-

állítása, amikor, (billenés), az utolsó mentsvár, mielőtt rezignációba esnénk, (koppanás), a dolgok megfordításának képessége, mert az emberi természetben, (billenés), a legelső és legfőbb törvény az, hogy a megmentést igénylők, (koppanás), azt fogadják el vezérül, aki meg tudja menteni, (billenés), a férfiasság, mert a magabiztosság, (koppanás), élteti, amely éppúgy magában foglalhatja a jogos, (billenés), a gonosz ellen, ahogy maga is válhat, (koppanás), nemes és széttörő harag, és ezért, (billenés), nyugtalanító, minthogy az egyedüli, (koppanás), lehetséges kifejezés az állatok dühére, ezen túl illik, (billenés), az ördögire, meg az emberire, (koppanás), hiszen vannak dolgok, kötelesség félni, ilyen a gyalázat, (billenés), aki ettől fél, az tisztességes ember, de még az ilyen ember is fél, (koppanás), mert nem a válság az ellenfél, hanem a kishitűség és, (billenés), reménytelenség, mert az igazságtalanság mindig felébreszti, (koppanás), a szunnyadó férfiasságot, az önmeghatározás magabiztosságát, (billenés), erővel ugyanis erőt kell szembeszegezni, mert ez is, (koppanás), egy európai álláspont, mert a sajátjait kiálló erős vezető, (billenés), az övéi megvédése kész bárkivel, (koppanás), tárgyalni, megegyezni, még az oroszlán barlangjába is, hiszen, (billenés), rettentő az oroszlán odva, ha elhagyatott, de egyet, (koppanás), feladni céljait, ő a megfelelő, (billenés), ember a megfelelő időben, akinek ki kell, (koppanás), (billenés), (koppanás), állnia magáért, (billenés), azokért, (koppanás), akik, (billenés), nem csak csontos, (koppanás), (billenés), öklöt látnak benne, (koppanás), (koppanás), (koppanás)...

Kiefer úgy hallgatta ezeket az összekeveredő, elmosódó mondatokat, ahogy rádiót szokott hallgatni esténként. Ébren még, de már az alvás infúziójára kötve. A mondatok hínárként indáztak körülötte. Kintről néha egy-egy enyhe szélroham rezegtette meg az ablakot. A kutyák elhallgattak, a völgyben zakatolt valami zene. Bent a szék folyamatosan billegett az Öreg fia alatt. A hangok és a szagok összekeveredtek, az est szokásos dolgai túlléptek saját határaikon, elveszítették átmenetileg elnyert körvonalait. Kiefer egyre mélyebbre merült az est sötét vizében, nem zavarta semmi, aztán valamire mégis hirtelen felriadt. Ránézett a vendégére, aki még mindig beszélt, ő pedig elhatározta, hogy másnap kölcsönkér egy fűrészt az Öregtől, kiegyenlíti a széklábak hosszát.